کۆمەڵەی میسەلا و ماڵی داهاتوو.. فریشتەیەك لە 'بابل' دابەزیوە

"پوختەی پرۆژە"

+پرۆژەی "بابلیەن" جەخت لەسەر کار و کاریگەریی دوو نوسەر دەکات: "فریدریش دوێرینمات" و "شەرزاد حەسەن". 'فریدریش دوێرینمات' لە کانوونی دووەمی/ (٢٠٢١)دا (١٠٠) سەد ساڵ بەسەر لەدایکبوونیدا تێدەپەڕێت. نووسەری کوردیش "شەرزاد حەسەن" کە لەسەر ئاستێکی جیهانی ناوبانگی هەیە وەك داکۆکیکارێك لە مافەکانی ژنان، هەروەها وەك نووسەر و توێژەرێکی کۆمەڵایەتی و فەرهەنگی و ئەدەبی، تێڕوانینی تایبەت بە خۆی هەیە سەبارەت بە کورد و پێناسەی نەتەوەیی، هەر لە هەمان ساڵدا حەفتاهەمین یادەوەری لە دایکبوونی دەکاتەوە. بواری سەرەکی کارەکەی بریتییە لە ناساندنی دۆخی سەرەتای قۆناغی "گواستنەوە" تایبەت بە دانیشتووانی کوردستان-ی گەمارۆدراو لە ناو بازنە و چوارگۆشەی سنووری نێوان {سوریا و عێراق و ئێران و تورکیا}دا. هەندێك لە شاکارەکانی بریتین لە: چیرۆکەکانی "لێزان"، "مارلین"، "گەمەی گەڕینەوەی قەرەوێلەکان"، "گۆرانییە خەمناکەکانی غوربەت"، "نهێنی"، "دووکەڵ"، "گەڕەکی داهۆڵەکان"، "ئیزرائیل"، لەتەک چەندین ڕۆمان و چیرۆکی دیکە و وتارگەلێک سەبارەت بە سیاسەت و پەروەردە و ژینگە و ئاریشەکانی ژنان و لاوان و منداڵان، سەرباری وەرگێڕانی سی (٣٠) کتێب لە ئینگلیزییەوە بۆ کوردی کە فرە تەوەر و ژانری جیاوازن. ئەوەی کە 'هەشتا' تێبینی نەکراوە لە کۆی پرۆسە و پرۆژەکەی ئەمەدا ئەوەیە کە "سویسرا" نیازمەندە پێشوازی لەم دوو نووسەرە بکات، لە میانەی لە سازدانی کۆڕ و کۆبوونەوە و بۆنە و ئاهەنگێکی کولتووری بەرفراوان بۆ بیانووی یادی (١٠٠) سەد ساڵەی لەدایکبوونی "دۆرینمات"، کە تیایدا ئەو هەلە دەقۆزینەوە کە خودی کەرنەڤالەکەمان رازاوەتر بکەین بەوەی کە وەرگێڕانەکەی "شەرزاد حەسەن"ە ببێت بە تەوەرێکی دیاری ئەو دیدارە، کە لە ساڵانی نەوەدەکانی سەدەی پێشوودا نووسەر لە زمانی ئینگلیزییەوە شانۆگەرییەکی "دوێرینمات"ی بە نێوی "فریشتەیەك لە 'بابل' دابەزیوە"ە بۆ سەر زمانی کوردی وەرگێڕاوە.

ئەو نەخشە و ڕێڕەوەی کە ئەمە گرتوومانەتە بەر بە ورووژاندنی ئەم بەنە و بابەتە سەنگینە، بە ڕوانینی ئەمە شایستەی دەرکەوتن و دیالۆگێکی فرە لایەنە، لە ئێستادا، کە نیازمەندین کە پسپۆران سەبارەت بە خودی ئەم شانۆگەرییە و بەرهەمەکانی دیکە سەرگەرمی لێکۆڵینەوە و ڕاڤەکردن بن؛ لەتەک پرۆژەیەکی تایبەت و فرە ڕەهەند، هەروەها بۆ ئەوەی کە ئەو بابەتە بە شێوەیەکی پراکتیکی و لە ڕێگەی نمایش و پانتۆمایم و مۆسیقا و کۆی ئەو بەشانەی دیکەی هونەر دەخەینە گەڕ کە دەنگ و ڕەنگ تیایدا پتر پرۆژەکەمان ڕەنگین و سەنگینتر بکات، کار لەسەر ئەوەش دەکەین کە خودی شانۆگەرییەکە پەیوەست بەو ڕووداوە تراژیک و کارەساتبار و مەرگەساتەکاندا بکەینەوە کە بە چەق و ڕۆحی ئەو ڕووداوە مەزنەی خۆمانی دەزانین، بە نموونە: جەنگ و کاولکارییەکانی هەمیشەیی کە یەکێکە لەو ئاڵانگاری بەرەنگاربوونەوە سەرسەختانەی کە "دۆرینمات" لەگەڵ "بنیاتنانی تاوەر"دا یەکانگیری دەکاتەوە کە ڕەگی وا لە ناو 'میتۆلۆژیا'ی ئێمە و ئەواندا تۆمار و چەسپیوە، هەروەها لەگەڵ گەڕان بە دوای ڕەگوڕیشەی ئەفسانەکانمان. هەر لە سۆنگەی ئەوەشەوەیە کە ئێمەش ناوونیشانی "فەریشتەیەک لە 'بابل' دابەزیوە"مان بۆ فیستیڤاڵەکە هەڵبژاردووە. بە هەر حاڵ.. ناوەڕۆکی شانۆگەرییەکە بە کوردی و زمانەکانی دیکەش لەبەر دەستە، چەند لایەنێکی دیکەی شانۆگەرییەکە و کارەکتەرەکانی ناوئاخنی چیرۆکە ئەفسانەئامێز و خەیاڵییەکانی و مانا شاراوەکانی دەبنە بابەتی دیالۆگ و شیکاری، بە نیازین کە پەیوەستیان بکەینەوە بە مێژووی پڕ لە تراژیدیا و دراما و ڕووداوە خوێناوییەکانی ئێستا و ئەو کاروانی قوربانییانەی کە لەم ڕۆژگارە و هەم لە ڕابردوودا هەبوون و نەبڕاوەن؛ کە تا هەنووکەش بەردەوامن کە تیایدا 'نەتەوەی کورد' لەسەر ئاستی ڕامیاری و ئابووری و کۆمەڵایەتی و کولتووری دوچاری "جینۆساید" و کارەساتی جەرگبڕ بووە، کە دواترینیان قڕکردن و ئەتککردنی ژنان و کچان بووە، سەرباری کاولکردنی زێدی ئێزیدییەکان بوو کە نموونەی بەرجەستەی ڕۆحی بارباریست و خوێناوی کەسانێکن کە زادەی خودی مێژوویەکن کە هەمیشە بە هەزارەها ساڵە بە خوێن سوور بووە.

لەگەڵ دامەزراندنی تیمی شانۆی "ئیمەنتەڵ / کوردی" لە لایەن گروپێک کە ئەندامەکانی ئارەزوویان لە هەموو ئەو بوار و بابەت و کایانەدا هەیە کە پەیوەندیدارن بە خەم و گرفت و کێشە مرۆییەکانەوە، لەسەر هەموو ئاست و ڕەهەندەکاندا، کۆی پرۆژەکەمان پتر جێکەوتە بوو ئەو کاتەی لە ڕێگەی یەکگرتنی ئەکتەرانی گروپی/٤٠٠- asa) کە بە ساڵی

{٢٠١٦} بوون بە براوەی "خەڵاتی/ BAK سویسری" کە تایبەتە بە شانۆ. هەروەها بۆ هاوکاریکردن لەگەڵ هونەرمەندانی خاوەن هونەرە بەرجەستە و بینراوەکان. هاوکات کۆی میوانان و بەشداربووان وەک رێزلێنان لە پێگەی خودی"دەرینمات" لەو مارش و پیادەرەوییە بەشدار دەبن کە چەندین کاژێر دەخایەنێت.

+هەنگاوی یەکەمین لە ناوچەی "کۆڵۆنفینگن"دا دەستپێدەکات کە زەدی لە دایکبوونی 'فرێدریش دەرینمات'ە کە دوا قۆناغ و هەواریش دەگەینە "وانەر" کە دەکا "مەزرای پەیکەرتاش 'وانەر نیوهاوس' کە خۆیشی هونەرمەندێکی فرە بەهرەیە و هەم سەرگەرمی کشتوکاڵە و ئەندامی مەسەلا"یە.
کە تاییەکەی یادکردنەوەی کار و داهێنانەکانی "فرێدریش دەرینمات"ە، هەروەها رۆشنایی دەخرێتە سەر وەرگێڕانە کوردییەکەی "شەرزاد حەسەن" بە یاوەری هونەرمەندە سویسری و کورد-زمانەکان.

پرۆژەی "فریشتەیەك لە 'بابل' دابەزیوە" یەکەم بەشە لە پرۆژەیەکی درێژخایەنی (سێ ساڵەی) کە ناوونیشانێکی سێیانی هەیە "کانتۆنەکان / کانتۆنەکان / کانتۆنەکان". پرۆژەکە لە لایەن "کۆمەڵەی مەسەلا"وە دانراوە بە هاوکاریی "ماڵی داهاتوو – Maison du Futur" کە لە (/٢٠٢١ تا/ ٢٠٢٣) دەخایەنێت. کرۆکی پرۆژەکە پەیوەستکردنی کەلتوور و سیاسەتی "هەڵڤیتی/ هەڵڤزیانی" کە ئاماژەکردنە بە سەرگەشەی 'کۆماری هەلڤیتی'کە لە مێژووی "سویسرا"دا هەوڵێکی وا هەبووە کە دەستەڵاتێکی سەنتراڵ و ناوەندگەرا بەسەر هەموو سویسرا بسەپێنن.
کە لە سەردەمانێکی زووتردا چەندین کانتۆنی لە خۆ گرتبوو کە لە ئۆتۆنۆمی خۆیان بەهرەمەند بوون، بەڵام لەژێر هاوپەیمانییەکی سەربازی لاوازدا، دواتر فرەنساوییەکان داگیری دەکەن و لەژێر هەمان ناودا کۆمارێکی چکۆلەیان بۆ ساز دەکەن و کە وەک هاوپەیمانی "فرەنسا" ئەو قەوارەیە جێگیر دەکرێت
کە ئاماژەیە بە کۆنفدرالی خێڵە کۆنەکانی سویسرا کە بەسەر چوار ناوچەدا دابەش ببوون، لە سەردەمی رۆمانییەکاندا، هاوکات کۆماریکی خۆیان هەبووە بە هەمان ناو کە بەردەوام لە تەنگژەی سیاسیدا بووە- (١٧٩٨-١٨٠٣) "یە، هەڵبەتە لە ناو ئەو پرۆژەیەدا نیازمەندن کە ئەم دۆخە سیاسی و کولتوورییەی "هەڵڤزیان" لەگەڵ مێژووی 'کوردستان'دا پرد و پەیوەست بکەینەوە؛ هاوکات ئاماژە بە تراژیدیای ئەوان و کوردستان بکرێت لە چوارچێوەی پەیماننامەی {لۆزان}دا کە لە ساڵی (٢٠٢٣)دا سەد ساڵ بەسەر ئەو پەیماننامەیەدا تێدەپەڕێت.

باکگراوند/پاشخان: لە ساڵی (١٩٢٣)دا وڵاتە زلهێزەکان کە لە

براوەکانی جەنگی جیهانی یەکەم بوون. بە گوێرەی پەیماننامەی {لۆزان} ئەو ناوچانەیان لەنێوان خۆیاندا دابەشکرد کە پێشتر لەژێر دەستەڵاتی ئیمپراتۆرەتی "عوسمانلی"دا بوون. هەروەها ئەمە ئەو پەیماننامەیەشی گرتەتە خۆی کە سنوورەکانی ئێستای "تورکیا" و "یۆنان"ی دیاری کردووە. بە پێچەوانەی ئەو بەڵێنانەی کە "ئینگلتەرە" و "تورکیا" لە سەرەتای دانوستانەکاندا دابوویان، پەیماننامەی {لۆزان} هیچ ناوچەیەکی ئۆتۆنۆمی بە کوردەکان نەبەخشی. تاوەکو ئەمڕۆکەش ئەوان گەورەترین گروپی ئەتنین لە جیهاندا کە وڵاتی خۆیان نییە.

پرۆژەی "فریشتەیەك لە 'بابل' دابەزیوە" مامەڵە لەتەك ناوکۆی کارلێکەکانی ئەدەبیاتدا دەکات، سەر و سەودای لەگەڵ هونەرە بینراوەکان و هەم ژینگەییدا هەیە، لەگەڵ رۆشنایی خستنە سەر "سویسرا" و "کوردستان". لە ناوجەرگەی لێکۆڵینەوەکەدا هاوشێوەیەکی کولتووری و سیاسی و ئەفسانەیی لە نێوان کارەکان و ژیاننامەی "فرێدریش دۆرینمات" و "شەرزاد حەسەن"دا هەیە کە نیازمەندین یەکانگیری بکەین.

+دووەم بەشی: پرۆژەکە بە ناوی "کۆبانی"وە دەناسرێت، کە لە ساڵی (٢٠٢٢) مۆنیومێنتێکی بۆ دادەنرێت وەك هێمایەك بۆ وێرانکردنی "کۆبانی" و ئەو جینۆسایدەی کە (دەوڵەتی ئیسلامی لە عیراق و شام/ داعش) ئەنجامیدا دژ بە "ئێزیدییەکان". هەروەها بۆ یادەوەری قوربانیانی کوردستان }مۆنیومێنت{ێکی ئەلیکترۆنی دادەنرێت بە جۆرێك کە بتوانرێت لە دوورەوە 'مۆنیومێنت'ەکە ببینرێت.

+سێهەم بەشی: پرۆژەکە لە ساڵی (٢٠٢٣)دا کە بەردوامی خۆی وەردەگرێت لەژێر ناوی "لۆزان"ەوەیە و جەخت لەسەر کاریگەرییەکانی پەیماننامەی "لۆزان" دەکات لەسەر ئاستی سیاسی و رەهەندە چارەنووسسازەکانی دیکە بۆ گەلی کوردستان. ئەم پرۆژەیەیان لە شێوەی گوتاربێژی و شانۆیی و نواندن و هەروەها بە شێوەیەکی تێکمە و دامەزراوەییەوە مامەڵە لەتەك بنچینە و دەرئەنجامەکانی ئەو پەیماننامەیەدا دەکات. سەرەڕای ئەوەش کە ئەو کەیس و بابەتە دەخرێتە ڕوو کە ئاخۆ دەشێت رۆڵی "سویسرا" و "ئاوروپا" چۆن دەبێت بۆ سەر لە نوێ دیاریکردنی چارەنووسی ئایندە و داهاتووی کوردستان؟

(بەشی یەکەمی نمایش و چالاکییەکە لە "کۆبانی" و "هەولێر" رێکدەخرێت؛ هەروەها لە "سلێمانی"ش دیمەنەکانی شانۆگەرییەکە بە شێوەیەکی ئەوتۆ نمایش دەکرێن کە بتوانرێت لە لایەن تیمێکی

دیاریکراوی ناوخۆیی و کوردستانییەوە لەو شوێنانەی کە لە ناو خاکی کوردستان هەڵیاندەبژێرین.. بە ڕێککەوتن؛ لە دوای ماوەیەکی کورتخایەنی پرۆژەکاریی و مەشق و ڕاهێنان بە ئاسانی مامۆستایان لەتەکدا بکرێت بۆ نیازی سەرکەوتنی پرۆژەکەمان. بەرهەمهێنانەکە بەندە بە ڕێنماییەکانی نەخشەسازەکانی کولتووری بەو مەرجەی کە بەردەوامی بدات بە خۆی، ئەمەش گەزەگەز و گەشتکردنی ناپێویست کەم دەکاتەوە، لە هەمان کاتدا ئاڵوگۆڕێکی کولتووری و پرۆسەیەکی راستەقینەی بەشداریکردن لەگەڵ دانیشتووانە ناوخۆییەکانی {کوردستان}دا دروست دەکەین کە ئاماژەکردنە بە سەگەشەی ‘کەماری هەلقیتی’کە لە مەژووی “سویسرا” هەوڵێکی وا هەبووە کە دەستەڵاتێکی سەنترالە و ناوەندگەرا بەسەر هەموو سویسرا بسەپێنن. کە لە سەردەمانێکی زووتردا چەندین کانتۆنی لە خۆ گرتبوو کە لە ئۆتۆنۆمی خۆیان بەهرەمەند بوون، بەڵام لەژێر هاوپەیمانییەکی سەربازی لاوازدا، دواتر فەرنساوییەکان داگیری دەکەن و لەژێر هەمان ناودا کەمارێکی چکەلەیان بۆ ساز دەکەن و کە وەک هاوپەیمانی “فەرنسا” ئەو قەوارەیە جەگیر دەکرێت.

هەڵبەتە هەر کەسانێک مەژووی دێرینی ‘سویسرا’ و ‘کوردستان’ بخوێننەوە بەسەر ئەو راستییە تراژیدییەدا دەکەون کە بە درێژایی مەژووی دێرینی خۆیان بە چەندەها سەدە کەوتوونەتە بەر زەبری کاولکاری و داگیرکاری، بۆ لە بارچاوگرتنی دەخی جیاواز و هەنووکەیی هەردوو لایەن.

www.maison-du-futur.ch
www.mesela.ch

دەعوەتنامەی کۆمەڵەی مەسەلا بۆ نووسەری بەڕێز شەهرزاد حەسەن..

***ئازیزی ڕێزدار/ شەهرزاد حسن**

- ئێمە گروپێکی هونەریی و ڕەوتێکی روناکبیرین کە شوێنی سەرەکیمان “سویسرا”یە. یەکێك لە پرۆژەکانی داهاتوومان، کە لە خودی خۆیدا یەکێکە لە گرنگترین پرۆژەکانی ئێمە، بە هاوکاری ڕێکخراوێکی دیکەی “سویسرا”یی دەبێت بە ناوی (کۆمەڵەی مەسەلا /Verein Mesela) کە بایەخ و تیشکەی کارەکانی لەسەر ناوچەی “خۆرهەڵاتی ناوەند” و بە تایبەتیش ‘کوردستان’.

پرۆژەکە کە بە ناوی "فریشتەیەک لە 'بابل' دادەبەزێت" کە ڕۆشنایی دەخاتە سەر کارەکی فرێدیریش دوێرنمات (Friedrich Durrenmatt) کە بە هەمان ناوونیشانە، هەروەها ئەو وەرگێڕانە نایابەی کە تۆ خستووتە بەرچاوی هەمووان. ئەمە لەگەڵ چەند هونەرمەندێکی "سویسرایی" و "کوردەیل"دا پلانی پرۆژەیەکی هەمەگەری و ڕەمزی دادەنێین کە چالاکی نمایشی جۆراوجۆری تێدەکەوێت، سێمینار و دیالۆگی بازنەیی و پێشانگا و ئاهەنگی میوزيك و کۆنسێرت و چالاکی دیکە لە خۆدەگرێت و ڕۆشنایی دەخاتە سەر ژمارەیەك بابەتگەلی جیاواز، بەڵام هەندەی کە پەیوەندی بە شانۆگەری"فریشتەیەك لە 'بابل' دادەبەزێت"ەوە هەیە؛ لەوەدا درێغی ناکەین و هەوڵدەدەین کە ببەتە تەوەرەکی سەرەکی و چەقی ڕووداوەکە کە تۆی وەرگێڕ پشکی بەشداری دەبێت. لەتەک هاوپێچی ئەم ئیمەیڵە، تۆ ئاشنا دەبیت بە وردەکاری و ناسینی سەرتاپای پرۆژەکە.

بە کارکردن لەسەر ئەم بابەتە، ئەمە زۆر دڵخۆش و سوپاسگوزار دەبین ئەگەر بتوانین ڕاستەوخۆ لەگەڵ تۆدا بدوێین. هەروەها ئەمە پێشنیاری گفتوگۆ و چاوپێکەوتنەکی ڤیدیۆیی دەکەین کە بە "ئۆنلاین" ساز بکرێت، دیارە زمانی ئینگلیزی دەبێت بە پردی لێکتێگەیشتنی نێوانمان کە ئەم بەڕێزانەن:-

- ڕێزدار 'ساموئێل شڤارتز': بەڕێوەبەری "ماڵی ئایندە: "Maison du Futur"
- ڕێزدار 'لیۆپۆڵد هەلبیك': شارەزای بواری ئەدەبیات.
- خاتوو 'ئەزێڵم یەشار': یەکێك دامەزرێنەرانی "کۆمەڵەی مەسەلا / "Mesela" هەروەها بەرپرسی پەیوەندییە گشتییەکانی نێوان سویسرا و کوردستان-ە.
- هەروەها خۆم، بەندە "کاثی لینز" کە بەرپرسی پەیوەندییە گشتییەکان و کار-ڕێکخستنەکانی "Maison du -Futur" ماڵی ئایندە"م.

خۆ ئەگەر بەو پێشنیارەی دیدار و لێدوانە دەستانێیە قایل بوویت لەمەڕ"فریشتەیەك لە 'بابل' دادەبەزیوە"، هەروەها پشتگیریت لە پرۆژەکەمان، ئەوسا دەتوانین تاووتوێی بژاردەکان بکەین سەبارەت بە بەروار و کات بۆ کۆبوونەوەکانی هەموومان.

پێشەکی زۆر سوپاس بۆ وەبەرچاوگرتنتان.

لە "سویسرا"وە ئەوپەڕی هیوای سەرکەوتن بۆ ئێوە دەخوازین.

(کا ثی لـ[illegible]نز)